

Heraldica Varia

EN NYHET UNDER denna rubrik i Arte et Marte är att i samband med nytillskott till samlingarna presentera andra föremål ur arkiven som på något sätt har en relation till donationen eller depositionen. Med denna retroaktiva publicering ges möjlighet att visa intressanta äldre föremål som tidigare inte har presenterats i bild.

DONATIONER

Som sista levande medlem av ätten har fru Angelica Cedercrantz, Stockholm, donerat originalsköldebrevet för adliga ätten Cedercrantz nr 921. En intressant detalj är att sköldebrevets existens och proveniens tidigare har varit okända för Ridarhuset.

Sekreteraren i Amiralitets-, Kammar- och Reduktionskollegierna, sedermera ståt-hållaren och lagmannen på Gotland och Öland, Johan Malmén, i sköldebrevet omnämnd som Johann Mallmenius (1646–1699) adlades den 28 februari 1678 i Halmstad av konung Karl XI med namnet Ceder-crantz, och introducerades den 5 oktober 1680 under nuvarande nr 921. Ätten utgick på svärdssidan den 29 april 1991. Ätten har genom Johan Malméns broder, Lars Malmén, adlad Söderhielm den 22 december 1693, gemensamt ursprung med adliga ätten Söderhielm nr 1306.

Vapnet är talande genom cederträdet i skölden och kransen som är virad runt pyramiden i hjälmprydnaden.

Herr Björn von Bahr, Stockholm, har donerat ett inramat handritat stamträd för adliga ätten von Bahr nr 1648 samt en blåsbälg i gyllenläder med vapenskölden för samma ätt.

DEPOSITIONER

Herr Björn Peyron, Helsingborg, har deponerat originalsköldebrevet för adliga ätten Peyron nr 2303.

Landshövdingen i Södermanlands län, sedermera generallöjtnanten, statsrådet, chefen för Lantförvarsdepartementet och generalbefälhavaren Gustaf Abraham Peyron (1783–1852) adlades jämlikt § 37 i 1809 års re-

Adliga ätten Cedercrantz nr 921.

Adliga ätten Pejron nr 2312, donerad år 1911.

Adliga ätten Peyron nr 2303.

Friherrliga ätten Peyron nr 392, deponerad år 2005.

geringsform, innebärande att endast huvudmannen innehar adlig värdighet, den 4 juli 1825 på Stockholms slott av konung Karl XIV Johan med bibehållet namn och introducerades den 1 december 1828 under nr 2303. Han upphöjdes vidare i friherrlig värdighet jämlikt § 37 i 1809 års regeringsform, innebärande att endast huvudmannen innehar friherrlig värdighet, den 20 augusti 1841 på Stockholms slott av konung Karl XIV Johan, och introducerades i denna värdighet den 9 december 1842 under nr 392 varvid den adliga ätten utgick. Ätten har gemensamt ursprung med de utdöda adliga ätterna de Pejron nr 2136, och Pejron nr 2312.

Det tidigare nämnda friherrebrevet från 1841 deponerades 2005 av friherre Gustaf Peyron, Båstad. Sköldebrevet för adliga ätten Pejron nr 2312 donerades redan 1911 av fru Sigrid Dickson, född Sparre af Rossvik.

Gustaf Abraham Peyrons broder, Edvard August Peyron (1796–1858) överstelöjtnant i armén och major vid södra skånska infanteriregementet, adlades jämlikt § 37 i 1809 års regeringsform, innebärande att endast huvudmannen innehar adlig värdighet, den 4 juli 1836 på Stockholms slott av konung Karl XIV Johan med namnet Pejron och introducerades den 25 februari 1837 under nr 2303. Edvard August Pejron överlevde sina barnlösa söner och slöt själv sin ätt.

Samtliga av ätterna Peyron/Peijrons vapensköldar pryds av en häger i naturlig färg.

Huvudmannen, friherre Gustav Leuhusen, Stockholm, har deponerat friherrebrevet i original för friherrliga ätten Leuhusen nr 140. Friherrebrevet har tidigare under en period, 1939–1969, varit deponerat på Riddarhuset.

Hovmarskalken Petter Leuhusen (1649–1726) upphöjdes i friherrlig värdighet den 22 maj 1719 i Palatset i Stockholm av drottning Ulrika Eleonora, och introducerades samma år under nr 140 varvid den adliga ätten Leuhusen nr 324 utgick.

Vapnet är talande genom lejonet och huset i hjärtskölden. Det första och fjärde fältet i det friherrliga vapnet syftar troligen på tjänstgöring i Turkiet medan det andra och tredje fältet är varianter på adliga ätten nr 181 Grönbergs vapen till vilken Petter Leuhusens moder hörde.

Ätten har även gemensamt ursprung med utdöda adliga ätten Leuhusen nr 898 vars sköldebrev donerades till Riddarhuset 1927 av dåvarande riddarhussekreteraren friherre Oskar Leuhusen.

En kusin till den tidigare nämnde Petter Leuhusens fader, Zachaeus Lewhausen (död 1683), överinspektör över licenterna och portorierna i Livland, Estland och Ingermanland, adlades den 15 april 1676 av konung Karl XI med bibehållet namn och introducerades den 23 februari 1678 under nr 898. Även om Riddarhusets stamtavlor anger ättens namn som Leuhusen så anger sköldebrevet ättenamnet som Lewhausen.

Även detta vapen är talande genom lejonansiktet som blickar ut ur borgen. Vapnet har alltså samma innebörd men en annan utformning.

Fru Lolo Seton, Stockholm, har deponerat naturalisationsbrevet för adliga ätten Seton nr 2139.

Grosshandlaren i Stockholm George Seton (1696–1786), bördig från Skottland, kom till Sverige 1718 och naturaliserades tillsammans med sin syster- och fosterson Alexander Baron (1738–1814) den 10 november 1785 på Drottningholms slott av konung Gustav III med bibehållet namn Seton, och introducerades den 22 mars 1786 under nr 2139. Alexander Barons ättegren är den enda som fortlever i dag.

Vapnet tillhör den skotska familjen Seton of Touch och är ”oförändrat”. Fartyget med svensk handelsflagg i hjälmprydnaden syftar troligen på familjens engagemang i skeppsrederi och handel.

Friherrliga ätten Leuhusen nr 140.

Adliga ätten Seton nr 2139.

Adliga ätten Leuhusen nr 898, donerad år 1927.

Friherrliga ätten Bennet nr 154.

Huvudmannen, friherre Gerard Bennet, Rosendal, Mörarp, har deponerat friherrebrevet i original för friherrliga ätten Bennet nr 154.

Generalmajoren av kavalleriet och chefen för Upplands femmänningsregemente till häst sedermera landshövdingen i Malmöhus län och kommandanten i Malmö, Wilhelm Bennet (1677–1740), upphöjdes i friherrlig värdighet den 2 juni 1719 i Palatset i Stockholm av drottning Ulrika Eleonora och introducerades den 18 eller 20 september 1719 under nr 154.

Vapnet skiljer sig tämligen mycket från den adliga ättens vapen men innehåller ändå vissa identiska element så som rosor och stjärnor.

DONERA OCH DEPONERA

Vi vill passa på att påminna om möjligheten att på ett tryggt och säkert sätt och utan kostnad kunna deponera sköldebrev i Riddarhusets bankvalv. Ta gärna kontakt för närmare information, telefon 09-723 39 95, e-post goran.morner@riddarhuset.se.

Vi är också tacksamma för aktuella uppgifter om innehav av sköldebrev, i privat ägo eller på offentliga institutioner.

Göran Mörner, riddarhusgenealog

FOTO: GÖRAN MÖRNER.